

На яку дату виникають податкові зобов'язання з ПДВ при отриманні попередньої (авансової) оплати в іноземній валюті за надані нерезиденту послуги на митній території України, а саме на дату надходження коштів на розподільчий рахунок чи на дату надходження коштів на поточний рахунок в іноземній валюті та в національній валюті?

ЗІР, категорія 101.06

Згідно з п. 185.1 ст. 185 Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами та доповненнями (далі – ПКУ) об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до ст. 186 ПКУ, у тому числі операції з безоплатної передачі та з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу/орендарю.

Відповідно до п. 187.1 ст. 187 ПКУ датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів – дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Статтею 1 Закону України від 23 вересня 1994 року № 185/94-ВР «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» зі змінами та доповненнями передбачено, що виручка резидентів у іноземній валюті підлягає зарахуванню на їх валютні рахунки в уповноважених банках.

Пунктом 5.2 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затвердженої постановою Правління Національного банку України (далі – НБУ) від 12 листопада 2003 року № 492, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 17 грудня 2003 року за № 1172/8493 зі змінами та доповненнями (далі – Інструкція № 492), визначено, що поточний рахунок в іноземній валюті відкривається суб'єкту господарювання, зокрема для зберігання грошей і проведення розрахунків у межах законодавства України в безготівковій та готівковій іноземній валюті, для здійснення поточних операцій, визначених законодавством України.

Згідно з п. 5.3 Інструкції № 492 на поточні рахунки в іноземній валюті юридичних осіб – резидентів зараховуються кошти, перераховані з-за кордону нерезидентами за зовнішньоекономічними контрактами (договорами, угодами), через розподільчі рахунки.

При цьому абзацом першим п. 1 постанови Правління НБУ від 12 червня 2018 року № 65 «Про запровадження обов’язкового продажу надходжень в іноземній валюті та встановлення розміру обов’язкового продажу таких надходжень» (далі – Постанова № 65) встановлено вимогу щодо обов’язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень в іноземній валюті із-за кордону на користь юридичних осіб, які не є уповноваженими банками, фізичних осіб – підприємців, іноземних представництв (крім офіційних представництв), на рахунки, відкриті в уповноважених банках для ведення спільної діяльності без створення юридичної особи, а також надходжень в іноземній валюті на рахунки резидентів, відкриті за межами України на підставі індивідуальних ліцензій НБУ.

Надходження в іноземній валюті, зазначені в абзаці першому цього пункту, підлягають обов’язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України, у тому числі безпосередньо НБУ, у розмірі 50 відсотків. Решта надходжень в іноземній валюті залишається в розпорядженні резидентів та нерезидентів і використовується ними відповідно до правил валютного регулювання.

Відповідно до п. 4 Постанови № 65 уповноважений банк зобов’язаний попередньо зараховувати надходження в іноземній валюті, на які згідно з п. 1 Постанови № 65 поширюється вимога щодо обов’язкового продажу, на окремий аналітичний рахунок балансового рахунку 2603 «Розподільчі рахунки суб’єктів господарювання» (далі – розподільчий рахунок).

Виключно наступного робочого дня після дня зарахування таких надходжень на розподільчий рахунок уповноважений банк зобов’язаний здійснити обов’язковий продаж надходжень в іноземній валюті відповідно до вимог Постанови № 65 (п.п. 2 п. 5 Постанови № 65).

Таким чином, датою надходження виручки в іноземній валюті є дата надходження коштів на поточний рахунок резидента.

Виходячи з цього, датою виникнення податкових зобов’язань з ПДВ при отриманні попередньої (авансової) оплати в іноземній валюті за надані нерезиденту послуги на митній території України є дата надходження коштів на поточний рахунок: в національній валюті, яка надійшла від обов’язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України, та в іноземній валюті, перерахованій у гривні за офіційним курсом НБУ на дату надходження її на такий рахунок.